

Fiskeridepartementet, Oslo

De nordnorske arbeiderpartier

Arbeiderpartiets stortingsgruppe, Oslo

NOU 2014:16 Sjømatindustrien – Utredning av sjømatindustriens rammevilkår

Arbeiderpartiets sametingsgruppe har i behandlingen av Sametingets fangst- og forvaltningsprinsipper innen marine næringer avgitt følgende forslag til uttalelse til Sametingets plenum:

Arbeiderpartiets sametingsgruppe minner om at grunnlaget for bosettingen langs kysten og i fjordene er fisken i havet. I tidlige tider ga fisken mat slik at befolkningen kunne overleve. I moderne tid skaper fisken verdier for fiskerne og samfunnene langs kystlinjen, det er blant annet menneskene og fisken som skaper grunnlaget for bosetting.

I Tvetårsutvalgets mandat gitt av forrige regjering framkommer det tydelig at sjømatindustrien omfatter den delen av verdikjeden som begynner når råstoffet kommer på kaikanten/opp fra merd og frem til videreforedler eller sluttforbruker. Utvalget har derfor gått ut over sitt mandat og gjort vurderinger innen fiskeri og forvaltning.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe forholder seg derfor retten til også å komme med forslag som omfatter fiskeri og forvaltning.

1. Ressursrente på all fisk som sendes ubearbeid og/eller fryst ut av det enkelte fylke, gjelder oppdrett- og fisken som fanges utenfor fylket. Ressursrenten betales til staten og overføres de enkelte fylker.
2. Trålstigen reduseres og overføres kystflåten med 2 % pr. år i 10 år. Vi støtter utvalgets forslag om å etablere en kommisjon som skal se på ordninger for endringer innen trålkonsesjoner.
3. Innføre en kvotebonus til fartøyskvoter hvor fiskeren er bosatt i Finnmark. Økning med 10 % - 20% på fartøyskvoten for å sikre rekruttering og fartøyskvoter i fylket.
4. Støtter utvalgets forslag på å styrke innovasjon og utvikling, særlig det om økt satsing på kunnskapsgrunnlaget om fiskebestander. Dette må også sees i sammenheng- og opp mot oppdrett—produksjon av fiskefor—avfall, hele økosystemet og balansen i havet.
5. Beholde dagens kvotetak på fartøyskvoter ved strukturering. Videre må struktureringsordningen evalueres og vurderes, sett opp mot lønnsomhet, rekruttering og kapitalbindinger innen fiskeriene.

- ❖ Arbeiderpartiets sametingsgruppe ønsker ikke at det lovfestes en tillatelse til kjøp/salg av kvoter uten at fartøy følger med.
 Dette etablerer et lovfestet prinsipp om privat eiendomsrett i fellesskapets ressurs, endrer Deltakerloven, som igjen bryter med formålsparagrafen i Havressursloven.
 Dessuten vil dette binde mere kapital til hvert fartøy/fisker som må betjenes. Dette øker utgiftene og svekker lønnsomheten. Det vil også øke investeringene som kreves for å komme seg inn i fiskeriene, noe som blant annet svekker rekrutteringen. Til slutt vil kapital og kapitaltilgangen styre kvotene og fiskeriene.

- ❖ Arbeiderpartiets sametingsgruppe fastslår at trålerne leverings-, bearbeidings- og tilbudspliktplikten ikke blir overholdt slik intensjonen var. Denne ordningen avvikles over tid til fordel for reduksjoner i trålstigen (punkt 2) og ressursrente (punkt 1) på fisk som sendes ubearbeidd eller fryst ut av fylket. Trålerne har ikke oppfylt sin plikt som forutsatt ved etableringen av trålkvotene, plikt ovenfor industrien på land og samfunnet, derfor overføres kvotene til noen som kan og må overholde plikten.

- ❖ Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til at utvalget selv konkluderer med at trålerne leverings-, bearbeidings- og tilbudsplikt ikke har oppfylt sin intensjon og ønsker derfor å avvikle det. Samtidig foreslår utvalget at sjømatindustrien skal ha mulighet til å eie fartøykvoter.
 Utgangspunktet for trålkvotene og senere leverings-, bearbeidings- og tilbudsplikt var nettopp at sjømatindustrien eide disse kvotene for å kunne levere fisk til produksjonen. Ved igjen å gi sjømatindustrien muligheten til å eie kvoter, står vi i fare for at det samme kan skje en gang til. Kvotene kan nok en gang blir løsrevet fra landindustrien og overført egne rederi som betjener kvotene og fartøy, på en slik måte overføres kvotene fra samfunnet til de med mest kapital. Dette er en utvikling som sametingsgruppa ikke ønsker.

- ❖ Konsekvensene for samisk språk, kultur og samfunnsliv er ikke utredet gjennom utvalgets arbeid, selv om det foreslås store endringer i overordnede lover og prinsipper.
 Grunnlovens §108 pålegger staten å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.
 I NOU' en på side 33 står det noe om det samiske, men ikke noe om hvilke konsekvenser forslagene til utvalget vil ha ovenfor den samiske folkegruppe sett opp mot Grunnlovens §108.
 Utvalget konkluderer med at det samiske eksplisitt er behandlet og ivaretatt gjennom ulike virkemidler, men de viser ikke til hvilke virkemidler.
 Er det gjennom NOU 2008:5- Retten til fiske i havet utenfor Finnmark og oppfølgingen Prop.70L (2011-2012) Endringer i Deltakerloven, Havressurslova og Finnmarksloven (Kystfiskeutvalget)?
 De forslagene utvalget kommer med vil påvirke resultatet etter behandlingen av Kystfiskeutvalgets innstilling.
 I tillegg er ikke Grunnlovens §108 fulgt, verken av regjering eller fiskeriministeren hvis det ikke blir foretatt en egen konsekvensutredning.

- ❖ Nærhet gir rett.
 Gjennom statens bevisførsel i Haag domstolen i «Fiskerigransesaken mellom Norge og Storbritannia» vant Norge fram ved å legge fram bevis for fiskerienes betydning for kystbefolkningen i Norge (Kilde: NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark- kapittel 17). I tillegg bekrefter denne dommen at nærhetsprinsippet ligger til grunn (Nærhet gir rett) og at rettighetene både gjelder kollektive rettigheter for bygder og fiskevær langs kystlinjen, men også enkeltpersoners rettigheter.
 Jordutvisningsresolusjonen av 27. mai 1775 punkt 6 sier også noe om fiskerettigheter:
 «De Herligheder som hidindtil have været tilfælles for hele Bygder eller Almuen i Almindelighed, være sig Fiskerie i

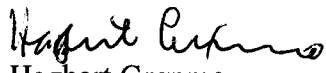
Havet og de store Elver samt Landings-Steder og deslige, forblive fremdeles til saadan almindelig Brug.»
Dette sier noe om nærhetsprinsippet til bygder, at disse rettighetene eksisterer i et fellesskap og at befolkningen i Finnmark (som resolusjonen gjelder) kan utnytte blant annet fisken som ressurs.

Gjennom oppfølging av kystfiskeutvalgets innstilling fikk personer i definerte geografiske områder en lovfestet rett til fiske. Denne retten gjelder i områder med sjøsamisk innslag over en viss tid.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at menneskene er den viktigste ressursen i ethvert samfunn, det er vi som skaper, deler og lever. Vi er den viktigste ressursen og for mange er fisken kapitalen, det er blant annet gjennom denne kapitalen vi kan skape samfunn og bosetting.

Samfunnsøkonomisk er det derfor viktig å sikre bosettingen for å kunne høste av kapitalen.

Med hilsen

Hagbart Grønmo
gruppeseekretær